

The background of the slide is a photograph of a street scene. On the left, there are bare trees and a yellow sign with black text that reads "Doorgaan rijverkeer gestrem". Below the sign is a red and white striped barrier. In the center, a street lamp is visible against a clear blue sky. On the right, a blue and red circular sign is partially visible. The entire scene is framed by a white rounded rectangle with a thin red border.

De toekomst is nu

duurzaam Oegstgeest

Gemeente Oegstgeest
1 juni 2017

Colofon

De Toekomst is nu; duurzaam Oegstgeest

Samengesteld door:

Gemeente Oegstgeest Judith Boomsma, Jolien Kamermans

Met ondersteuning van:

Org-ID Robert de Graaff, Hans Nuiver

Met dank aan:

Betrokkenen en bezoekers van het ronde tafelgesprek 21 februari 2017 en de beeldvormende raadsbijeenkomst 9 maart 2017

Vastgesteld in de raad op 1 juni 2017

Inhoud

Samenvatting	4
Waarom wij nu die extra stap willen zetten	6
Leeswijzer	7
Wat komt er op ons af?	8
Klimaatverandering en biodiversiteit	8
Energietransitie	9
Circulaire economie	10
Overige ontwikkelingen	10
Dorp in de regio	12
Toekomstvisie 2020 Oegstgeest in beweging	12
Toekomstvisie Leidse Regio	12
Omgevingsvisie 2040 Hart van Holland	13
Duurzaam Oegstgeest	14
Ambities	14
Leidende principes	15
Sturing	16
Waar staat Oegstgeest nu?	19
Doelstellingen Duurzaamheidsbeleid 2013-2017	19
Beschikbaar budget	19
De extra stap	20
Energietransitie	20
Klimaatadaptatie	21
Circulaire economie	22
Organisatie, planning en financiering	24
Uitvoeringsprogramma	24
Programma Impuls Duurzaamheid Oegstgeest	24
Financiering	24
Borging	25
Bijlage 1: Duurzaamheid in beleid	26
Bijlage 2: Duurzame initiatieven Oegstgeest	29

Samenvatting

Het ambitiesdocument 'De toekomst is nu; duurzaam Oegstgeest' bevat het duurzaamheidsbeleid van de gemeente Oegstgeest en is tot stand gekomen in een participatieproces met de samenleving.

Ontwikkelingen

Het document gaat in op ontwikkelingen die op ons af komen. Ontwikkelingen in de fysieke leefomgeving als klimaatverandering, energietransitie en circulaire economie, maar ook in de relatie tussen gemeenten in de Leidse Regio en Hart van Holland.

Ambities

Het document formuleert ambities om de gemeente toekomstbestendig te maken, gelet op deze ontwikkelingen:

Energietransitie

In 2050 is Oegstgeest als gemeenschap energieneutraal. Dit betekent dat we geen CO₂ meer uitstoten. Dat doen we door 80% van de eigen energiebehoefte zelf duurzaam op te wekken in de regio en de overige 20% in te kopen. Voor mobiliteit betekent dit dat fossiele brandstoffen zoals diesel en benzine volledig vervangen zijn door biogas, waterstof en (duurzaam opgewekt) elektrisch vervoer.

Klimaatadaptatie

Vanaf 2020 werkt Oegstgeest klimaatbestendig. Vanaf 2050 is Oegstgeest een klimaatbestendig dorp en voldoende waterrobuust.

Een voldoende waterrobuust Oegstgeest realiseert gemeente Oegstgeest in regionaal verband. In 2017 formuleert Oegstgeest in afstemming met de Leidse regio en samen met het Hoogheemraadschap, de inwoners en de bedrijven van Oegstgeest wat een 'klimaatbestendig Oegstgeest' concreet betekent. Onderdeel hiervan is de bijdrage die de groen-blauwe infrastructuur daaraan bijdraagt. In 2018 – 2020 vertaalt Oegstgeest dat naar concreet klimaatbestendig handelen vanaf 2020.

Circulaire economie

We streven een economie na waarbij beschikbare grondstoffen zo lang mogelijk in de keten blijven en reststromen zo hoogwaardig mogelijk worden hergebruikt.

We stimuleren het minimaliseren van de hoeveelheid nieuw benodigde grondstoffen en zorgen dat grondstoffen zoveel mogelijk biobased zijn (=onttrokken aan de natuur en biologisch afbreekbaar, i.p.v. fossiel en/of niet afbreekbaar).

We stimuleren het minimaliseren van de hoeveelheid niet-herbruikbaar afval door ontstaan van afval te voorkomen en grondstoffen uit afval te hergebruiken.

Leidende principes

Het document bevat leidende principes, om koersvast te blijven in een snel veranderende omgeving en een toetsingskader te bieden bij beleidsvorming en -uitvoering:

Duurzaamheid is verantwoordelijkheid nemen

Een duurzame samenleving betekent verantwoordelijkheid nemen voor gemaakte keuzes. Dit betekent: geen afwentelen in de tijd, in ruimte of op andere mensen, zodat anderen geen nadelen ondervinden van onze welvaart. Dit biedt een handelingsperspectief op alle niveaus, van individueel, lokaal tot regionaal en landelijk.

Verantwoordelijkheid nemen betekent in beleidvorming – en uitvoering nadenken hoe afwenteling te voorkomen.

Ook bewustwording in de samenleving van afwenteling door eigen keuzes is nodig om verantwoordelijkheid te nemen. In samenwerkingsverbanden nemen partijen hun verantwoordelijkheid en financieren mee.

De lange termijn is korte termijn geworden

Klimaatverandering, voorheen een lange termijn effect van gebruik van fossiele brandstoffen, is nu een zichtbare realiteit geworden. De toekomst is nu. Het vraagt om duurzame ontwikkeling nu. Door in besluitvorming de kosten en baten over de hele levensduur van ontwikkelingen mee te wegen, wegen we de lange termijn resultaten af tegen de korte termijn lasten. Voor gemeente Oegstgeest betekent dat verwijzen en meestappen:

- Voor subsidiëring van een onrendabele top verwijst de gemeente naar landelijke en (eventuele) regionale subsidieregelingen
- Gemeentelijke maatregelen financieren in de vorm van de economisch beste investering, waarin kostenreducties, vermeden schades en niet-financiële maatschappelijke meerwaarde over de gehele economische levensduur worden betrokken
- Meestappen doet Oegstgeest in de vorm van cofinanciering van rendabele innovatieve initiatieven, in de vorm van het inzetten van een revolverend fonds of een garantstelling

Lerend op weg naar een houdbare economie. Gaande weg reflecteren, kritisch op de doelmatigheid van ons handelen.

Duurzaamheid is People Planet Profit

Duurzaamheid is het ideale evenwicht tussen People (mensen), Planet (aarde) en Profit (winst). Bij duurzame ontwikkeling moeten alle drie P's sterker, rijker en voller worden. Hiertoe gaat gemeente Oegstgeest integraler kijken naar het eigen beleid op alle domeinen. Maatschappelijke voordelen van beslissingen die zich niet makkelijk in geld laten uitdrukken, zoals sociale cohesie, welzijn en gezondheid, laten we meewegen bij beslissingen.

Sturingsmodel

Het document bevat een sturingsmodel om te hanteren bij samenwerking tussen gemeente en samenleving, om een succesvolle energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie te realiseren.

Het sturingsmodel maakt onderscheid in vier rollen van de gemeente:

A De gemeente ontwikkelt beleid en voert het uit: door middel van beleid biedt de gemeente kaders voor de uitvoering en kan zo sturen op veranderingen.

B De presterende gemeente: de gemeente heeft een duidelijke ambitie, draagt die uit en handelt er zelf naar.

C De gemeente als dealmaker: in een netwerk van belanghebbenden voert de gemeente regie, zodat een gezamenlijke doelstelling binnen bereik komt.

D De gemeente participeert en faciliteert: voor een aantal maatregelen is de samenleving aan zet. Door te participeren en faciliteren neemt de gemeente drempels weg voor het zetten van stappen.

De extra stap

Het document gaat kort in op waar we nu staan met het duurzaamheidsbeleid 2013-2017 en geeft een aanzet voor de extra stap, om in samenspraak met samenleving te komen tot een uitvoeringsprogramma.

Programma Impuls Duurzaamheid Oegstgeest

Tot slot bevat het document een voorstel voor het organiseren van de uitvoering en borgen in de gemeentelijke organisatie.

Om duurzame ambities te kunnen realiseren is de inzet van bijna alle teams en diensten van de gemeentelijke organisatie nodig. Dit vraagt om verbindend leiderschap, intern en extern.

De gemeentelijke organisatie richt hiervoor het programma Impuls Duurzaamheid Oegstgeest in met een programmamanager voor een looptijd van drie jaar.

Waarom wij nu die extra stap willen zetten

Waarom

De wereld om ons heen is in beweging. Het klimaat verandert, fossiele brandstoffen en grondstoffen worden schaars. We zijn op zoek naar nieuwe kansen en mogelijkheden. We richten onze leefomgeving anders in, gaan op zoek naar duurzame energiebronnen en gaan anders om met grondstoffen. We worden ons van dat alles steeds meer bewust. We denken steeds vaker na over of en hoe het anders kan. En we laten het niet bij denken, we gaan het ook doen! Deze transitie kost ons tijd en moeite, maar inspireert ons vooral om Oegstgeest toekomstbestendiger te maken. De toekomst is nu.

Wij

Gemeente en samenleving staan voor een gezamenlijke opgave. Tijdens een rondetafelgesprek met belanghebbenden op 21 februari 2017 deelden we duurzame initiatieven en dachten samen na over ambities. Raadsleden en inwoners spraken hierna in een beeldvormende raadsbijeenkomst op 9 maart 2017 met elkaar over gemeentelijke en gemeenschappelijke uitdagingen en ambities. Gesprekken met wethouders, gemeentelijk management en adviseurs droegen daar in ruime mate aan bij. Steeds weer bleek dat het besef van een gezamenlijke opgave breed wordt gedeeld.

Nu

Het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid 2013-2017 'Oegstgeest duurzaam op weg naar de toekomst' heeft tot veel goede dingen geleid. Vanuit de gedachte 'de samenleving aan zet' zijn veel initiatieven ontstaan, die bijdragen aan een duurzame samenleving. Ontwikkelingen op regionaal, landelijk en mondiaal niveau dagen ons uit om de toekomst met grotere ambitie tegemoet te treden. We kunnen die ambitie aangaan omdat we mogelijkheden en kansen hebben en als gemeente en samenleving vele waarden delen. Waarden die we graag willen doorgeven aan onze kinderen. De toekomst is nu. Nu is het moment om ons duurzaamheidsbeleid te actualiseren. Wij staan daar niet alleen voor. Wij vinden daarbij steun en (h)erkenning op alle niveaus. Binnen de omliggende gemeenten in het Hart van Holland (Omgevingsvisie), de Leidse regio (toekomstvisie 2027) en vooral in onze dorpsgemeenschap. We hoeven steeds minder te laveren, de wind staat in de zeilen!

Die extra stap

De directe betrokkenheid en nabijheid van de gemeenschap, kenmerkend en stimulerend voor een kleinere gemeente, stimuleren ons om ons energiek te profileren op drie majeure thema's: energietransitie, klimaatadaptatie en een circulaire economie. In dit ambitiedocument nemen we de ambities en de daarmee samenhangende prioriteiten voor de eerst komende jaren op. In 2050 is Oegstgeest klimaatneutraal en wordt 80% van de eigen energiebehoefte duurzaam opgewekt in regio. Vanaf 2020 werkt Oegstgeest klimaatbestendig en in 2050 is Oegstgeest een klimaatbestendig dorp en voldoende water-robust. We streven een economie na waarbij beschikbare grondstoffen zo lang mogelijk in de keten blijven en reststromen zo hoogwaardig mogelijk worden hergebruikt.

Willen zetten

We vragen de raad om de leidende principes en ambities vast te stellen. Deze principes en ambities vormen de basis voor gesprekken en samenwerking met inwoners, bedrijven en medeoverheden in het kader van het Uitvoeringsprogramma. In de uitvoering is het van

belang steeds de samenhang te zoeken met een zich ontwikkelende maatschappelijke opgave en ontwikkelingen in de samenleving. Over het uitvoeringsprogramma maken we duidelijke afspraken over rollen, taken en verantwoordelijkheden met maatschappelijke partijen.

Onze ambitie vraagt om actie. De Toekomst is immers Nu.

Leeswijzer

Het hoofdstuk 'Wat komt er op ons af?' gaat in op ontwikkelingen die de komende jaren van invloed zijn op onze leefomgeving.

Het hoofdstuk 'Dorp in de regio' zoomt in op een aantal visiedocumenten, waarin is verwoord hoe de gemeenten in de Leidse Regio naar de toekomst kijken.

Het hoofdstuk 'Duurzaam Oegstgeest' beschrijft de ambities, leidende principes en het sturingsmodel om samen te werken.

Het hoofdstuk 'Waar staat Oegstgeest nu' geeft een overzicht van de resultaten van het duurzaamheidsbeleid 2013-2017 'Oegstgeest duurzaam op weg naar de toekomst'

Het hoofdstuk 'De extra stap' geeft voor de speerpunten in het beleid (energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie) een aanzet tot gesprek met de samenleving in 2017, om te komen tot een uitvoeringsprogramma.

Het hoofdstuk 'Organisatie, planning en financiering' bevat een voorstel voor het organiseren van de uitvoering en borgen in de gemeentelijke organisatie.

Wat komt er op ons af?

Oegstgeest een van de kleinere gemeenten van Nederland, gelegen in de Leidse agglomeratie. Het is een gemeente met een dorps karakter, maar met een stedelijke vitaliteit. Om de toekomst met ambitie tegemoet te treden, kijken we eerst welke ontwikkelingen de komende jaren van invloed zijn op onze leefomgeving.

Drie belangrijke thema's zijn door gemeenten verenigd in de VNG, provincies verenigd in het IPO en waterschappen verenigd in de Unie, opgenomen in een investeringsagenda¹, aangeboden aan het nieuwe kabinet 2017. Het gaat om de thema's klimaatverandering, energietransitie en circulaire economie.

Klimaatverandering en biodiversiteit

De opgave

Het klimaat in Nederland is de afgelopen honderd jaar in veel opzichten meetbaar veranderd. De gemiddelde temperatuur in Nederland steeg met 1,8 graden Celsius en het aantal jaarlijkse zomerse dagen steeg met bijna 20. Het aantal vorstdagen nam met ongeveer hetzelfde aantal af. De totale hoeveelheid jaarlijkse neerslag steeg met bijna 30 procent en ook de intensiteit en frequentie van hoosbuien nam sterk toe. De gemeten temperatuurstijging in Nederland is circa tweemaal hoger dan die gemiddeld in de wereld.

Het klimaat zal de komende eeuwen blijven veranderen. Het KNMI heeft in 2014 vier klimaatscenario's voor Nederland gepubliceerd. Enkele aspecten uit deze scenario's zijn:

- Een gemiddelde temperatuurstijging van 1,0 tot 2,3°C en een zeespiegelstijging van 15 tot 40 centimeter rond 2050 ten opzichte van de periode 1981-2010;
- De frequentie en intensiteit van extreme neerslag neemt in alle seizoenen toe;
- De intensiteit van heftige regen- en hagelbuien en het aantal blikseminslagen en sterke windstoten nemen toe met 10 tot 15 procent per graad opwarming;
- Droogte (neerslagtekort dat eens in de 10 jaar voorkomt) kan rond 2050 zo'n 5 tot 25 procent sterker zijn dan in de periode 1981-2010.

De belangrijkste klimaateffecten zijn te verwachten op het gebied van waterveiligheid, wateroverlast, hittestress (gezondheidsrisico en verlaagde arbeidsproductiviteit), uitval van infrastructuur, oogstschade, ziekte, plagen en verschuiving van biodiversiteitzones. Met een grote diversiteit aan maatregelen kan men veel klimaateffecten kosteneffectief voorkomen. Voor Nederland als geheel calculeert Deltares² een schade van tientallen miljarden euro's in 2050 aan waterschade (en ook hitteschade) als we niets doen. Anders gezegd: om deze schade budgetneutraal te kunnen voorkomen, heeft Nederland in theorie tientallen miljarden euro's tot zijn beschikking.

De natuur verandert mee met het klimaat. Zuidelijker soorten gedijen hier steeds beter en Nederlandse soorten schuiven op naar het Noorden. Daarvoor is bewegingsruimte nodig, via een netwerk van met elkaar verbonden natuurgebieden en groenstroken.

Relevant beleid

Nationaal

In de Nationale Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie (2014) hebben de overheden, inclusief de VNG namens de gemeenten, het volgende afgesproken:

- Vanaf 2020 werken de overheden klimaatbestendig (de overheden bepalen daarbij zelf wat zij onder 'klimaatbestendig' verstaan)
- Vanaf 2050 is Nederland klimaatbestendig en water-robuuster (de overheden bepalen zelf wat zij 'robuster' verstaan)

Regionaal

Er is regionaal nog geen beleid en ambitieniveau vastgesteld.

¹ Investeringsagenda 2017 Pamflet 'Naar een duurzaam Nederland'

² Deltares is een onafhankelijk instituut voor toegepast onderzoek op het gebied van water en ondergrond.

Energietransitie

De opgave

De voorraad fossiele energiebronnen op aarde, zoals olie, kolen en gas, is eindig. Het gebruik van deze energiebronnen maakt ons kwetsbaar. Gaswinning in Nederland werkt aardbevingen in de hand. Import van gas en olie maakt ons afhankelijk geopolitieke krachten. Kolen zijn ruim beschikbaar, maar hebben net als olie en gas als nadeel dat ze leiden tot uitstoot van grote hoeveelheden broeikasgas (met name CO₂).

Relevant beleid

Internationaal

In 2015 is het Klimaatakkoord Parijs gesloten. Afgesproken is de temperatuurstijging in ieder geval tot 2 liefst tot 1,5 graad Celsius te beperken. Om deze doelstelling te behalen, moeten mondiale broeikasgasemissies in 2050 tussen de 40-70% zijn gereduceerd ten opzichte van 2010. Voor Europese landen is dit een emissiereductie van 80-95% ten opzichte van 1990.

Nationaal

In september 2013 is door meer dan 40 landelijke organisaties, waaronder de VNG, het Energieakkoord voor duurzame groei gesloten, gericht op verduurzaming van de energievoorziening in Nederland. Het Energieakkoord bevat landelijke afspraken over energiebesparing en het verhogen van het aandeel duurzame energie in de totale energievoorziening.

In december 2016 heeft minister Kamp van Economische Zaken de Energieagenda van het Rijk gepresenteerd. Dit plan bevat maatregelen voor een klimaatneutraal Nederland in 2050. Met de Energieagenda zet het kabinet in op het terugbrengen van de energievraag door middel van energiebesparing en het terugdringen van het gebruik van aardgas, door het stimuleren van duurzaam opgewekte elektriciteit en duurzame warmte. Voorbeelden van beleid zijn:

- Verduurzaming van de verwarming van woningen, gebouwen en tuinbouwkassen
- Toename van het aantal volledig elektrische auto's en auto's op waterstof
- Omschakeling van de spoorsector naar groene stroom
- OV-bussen op hernieuwbare energie of biobrandstof
- Meer veilige fietsverbindingen en een extra impuls voor fietsenstallingen in steden
- Omschakeling van het wegtransport naar biobrandstoffen en zuinigere motoren.

Het treffen van deze maatregelen vraagt meer dan techniek. Er zijn andere regels nodig, ruimte voor innovatie en aanpassing van het gedrag van de mensen.

Regionaal

In de zomer van 2017 wordt het Regionaal Energieakkoord ondertekend door 14 gemeenten uit de regio Holland Rijnland, het Hoogheemraadschap van Rijnland, de provincie Zuid-Holland en de Omgevingsdienst West-Holland. Deze partijen hebben als gezamenlijke ambitie om in 2050 een energie-neutrale regio te zijn. Het energieverbruik binnen de regio wordt dan volledig gedekt door energie uit duurzame of restbronnen, waarvan minstens 80% uit de regio

Holland Rijnland komt. De resterende 20% wordt ingevuld door o.a. restwarmte of geothermie van zo dicht mogelijk buiten de regio. De regio stoot daarmee in 2050 geen CO₂ meer uit voor de energievoorziening. In 2050 gebruiken we geen aardgas meer in de gebouwde omgeving. Voor 2025 wordt deze ambitie vertaald naar concrete doelstellingen voor energiebesparing, zonne-energie, wind en biomassa en voor een warmtetransitie. Deze doelstellingen worden gerealiseerd langs de uitvoeringslijnen:

- energiebesparing: publiek vastgoed en woningen
- warmte en bodemenergie
- zonnepanelen op daken
- zonnevelden en windenergie
- greenports (logistiek en geothermie)
- mobiliteit (elektrisch vervoer)

Circulaire economie

De opgave

In de afgelopen eeuw is de wereldwijde vraag naar grondstoffen explosief gestegen. De verwachting is dat de vraag naar grondstoffen in de komende decennia verder zal toenemen door een groeiende wereldbevolking en toenemende consumptie. Het efficiënt gebruiken van grondstoffen is lonend, maar wordt randvoorwaarde voor een succesvolle economie. Het realiseren van een circulaire economie geeft invulling aan deze randvoorwaarde. In een circulaire economie worden grondstoffen in elke fase van de levenscyclus doorgegeven aan de volgende fase: van winning naar productie, van productie naar gebruik, van gebruik terug naar productie of terug naar de natuur.

Dit vraagt om een aanvullende beleidsaanpak. Nieuwe verdienmodellen spelen hierbij een belangrijke rol. Voorbeeld is verschuiving van eigendom naar gebruik. Klanten betalen voor gebruik (inclusief energie). Hierdoor hebben leveranciers een belang om apparatuur aan te bieden die lang meegaan en weinig energie gebruiken. Bij vervanging komt het apparaat terug en realiseert de leverancier kostenreductie door onderdelen zo te maken dat ze kunnen worden hergebruikt.

Relevant beleid

Internationaal

Eind 2015 verscheen in EU-verband een beleidsrapport gericht op het vereenvoudigen van de overstap naar een circulaire economie. De daarin opgenomen maatregelen omvatten voorstellen voor een herziening van de wetgeving op het gebied van afval en een uitgebreid actieplan voor de circulaire economie, onder de noemer 'Maak de cirkel rond' (EC 2015). Het actieplan is gericht op alle fasen van de levenscyclus van een product: van ontwerp, productie en consumptie tot het afvalbeheer en de markt voor secundaire grondstoffen. Nederland een van de laagste aandelen gestort afval en de hoogste recyclingpercentages van Europa.

Nationaal

Nationaal is het programma *Van Afval Naar Grondstof* (VANG) gericht op het bevorderen van de transitie naar een circulaire economie (Ministerie van Infrastructuur en Milieu, 2014). Het programma richt zich op verduurzaming aan de voorkant van de keten, verbeteren van afvalscheiding en inzameling en het richten van bestaand afvalbeleid op circulaire economie.

Regionaal

Er is regionaal nog geen beleid en ambitieniveau vastgesteld.

Overige ontwikkelingen

Trek naar de stad

Wereldwijd trekken mensen naar de stad. Sociale en economische activiteiten concentreren zich steeds meer in grote stedelijke agglomeraties. Voor Nederland voorziet de prognose van CBS/PBL (2013) een sterke concentratie van de bevolkingsgroei in stedelijke gebieden.

Groei prognoses wijzen uit dat De Randstad de komende decennia het centrum van de Nederlandse economische ontwikkeling is en dat dit banen en mensen zal blijven trekken. In Holland-Rijnland is met name in de Leidse Regio sprake van een grote druk op de

woningmarkt. Uit cijfers van de provincie blijkt dat het woningaanbod achterblijft bij de behoefte: de Woningmarktverkenning Zuid-Holland uit 2013 en de actuele woningbehoefte-raming (WBR) 2016 laten oplopende woningtekorten zien, doorgroeïend tot na 2040. Oegstgeest telt ruim 23.000 inwoners en ruim 10.000 huishoudens. Het dorp onderscheidt zich in de regio door haar hoogwaardige woonmilieu. De uitdaging is om de woningvraag te accommoderen met behoud van dit onderscheidende karakter. Ook het versterken van de recreatieve gebruikswaarde van het landschap is nodig voor verdere verstedelijking zonder aan kwaliteit van leefomgeving in te boeten. Oegstgeest nadert zijn grenzen van wat het in 'stenen en staal' nog kan toevoegen. De beperkte omvang van de gemeente (7,75 km²) biedt beperkte ruimte voor toevoegingen. Na 2025 is de harde en zachte plancapaciteit op; daarna rest ingrijpen in de bestaande voorraad door herstructurering en renovatie.

Toenemende mobiliteit

Nederlanders verplaatsen zich steeds meer en over steeds grotere afstanden.

In de komende decennia zal het autogebruik blijven groeien, verwachten het CPB en het Planbureau voor de Leefomgeving. Het aantal reizigerskilometers per trein zal fors groeien. In de Leidse agglomeratie wordt samengewerkt tussen de gemeentes om de mobiliteit in goede banen te leiden. Voor Oegstgeest zijn het aantal woningen en arbeidsplaatsen de meest bepalende factoren. Het aantal inwoners van Oegstgeest groeit tot circa 26.000 in 2020 en blijft daarna vrijwel gelijk. Het aantal arbeidsplaatsen in Oegstgeest kan oplopen van 6.000 (2010) tot 7.500 -9.000 in 2020. Het winkelcentrum De Kempenaerstraat gaat zich hierdoor meer profileren als regionaal recreatief winkelcentrum. De ontwikkeling van Nieuw Rhijngeest brengt een verkeersgroei. Het aantal autoverplaatsingen op de lokale hoofdstructuur blijft ongeveer gelijk. Het aantal fietsverplaatsingen zal –in navolging van de landelijke trend- groeien. Door actief stimuleringsbeleid in de regio en de toenemende beschikbaarheid van de e-bike zal de fiets als vervoermiddel ook voor de wat langere afstanden aantrekkelijk zijn.

Innovatie

Slimme en schone technologieën zijn cruciaal voor duurzame groei op lange termijn. Oegstgeest ligt in een kennisintensieve regio, die graag een plek wil zijn voor pilots en experimenten, als open laboratorium voor toegepaste duurzaamheidswetenschap. Veel kennis wordt elders ontwikkeld, maar toepassing in deze regio kan leiden tot nieuwe werkgelegenheid. Belangrijke innovaties vinden plaats op het gebied van mobiliteit (elektrisch vervoer, zelfrijdende auto's). Ook op het gebied van samenwerking treedt innovatie op. Nieuwe coalities komen voort uit samenwerking tussen bedrijven. Coalities vormen zich in een productieketen maar ook tussen productieketens. Bedrijven zoeken op andere manieren oplossingen voor de grondstoffenproblematiek. Andere ontwerpen van producten en processen en nieuwe verdienmodellen versnellen de transitie naar een circulaire economie. Deze ontwikkelingen worden bevorderd door toenemende digitalisering.

Dorp in de regio

De Leidse agglomeratie is in beweging. We zijn niet de enige gemeente die een extra stap zetten. In een aantal visiedocumenten is verwoord hoe de gemeenten naar de toekomst kijken.

Het woord regio komt hier vaak in terug. In de Toekomstvisie Leidse Regio is geconcludeerd dat de grootte van de regio afhankelijk is van de opgave. Sommige opgaven kunnen we oppakken in het verband van de Leidse Regio, andere opgaven pakken we op in het verband van de 10 gemeenten van Hart van Holland, weer andere opgaven vragen om een ander verband, bijvoorbeeld Holland Rijnland of provinciaal. Er is dus geen eenduidige definitie van het woord regio.

Toekomstvisie 2020 Oegstgeest in beweging

De Toekomstvisie 'Oegstgeest in beweging', vastgesteld eind 2011, geeft uiting aan de levendigheid die hier heerst, balancerend tussen het dorpse karakter en de stedelijke vitaliteit. Wonen, werken en leven gaan hier vanzelfsprekend samen. Een bloeiend verenigingsleven, goede voorzieningen, midden in de Randstad, maar ook grenzend aan het Groene Hart.

Gemeente Oegstgeest profileert zich als partner, die zich inspant voor een sterke regio door:

- benutten van potentieel: groen, water, gebouwen en monumenten, inzet van relatief hoog opgeleide inwoners, actief ondernemerschap en een goed georganiseerd netwerk
- gemeente als meewerkkracht: actief meewerken, motiveren van betrokken partijen, faciliteren en ondersteunen bij het aantrekkelijk houden van woon-, werk- en leefklimaat
- leggen van verbindingen richting gelijkwaardige samenwerkingsrelaties met inwoners en partners.
- bevorderen van duurzaamheid: met de gemeenschap invulling geven aan het begrip duurzaamheid. Minder belasten van het milieu. Verminderen van aantal kansarmen. Bevorderen van maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Toekomstvisie Leidse Regio

'Kwaliteiten versterken en krachten verenigen', dat is de titel van de in 2016 vastgestelde gezamenlijke toekomstvisie van gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten en Zoeterwoude.

Aanleiding voor deze visie is het inzicht dat deze vijf gemeenten méér kunnen bereiken voor onze inwoners wanneer wij samen optrekken en wanneer wij onze krachten verenigen met die van inwoners, bedrijven en maatschappelijke partners.

De Toekomstvisie beschrijft de relationele ambitie voor de Leidse regio. De ambitie is samen te vatten in 'karaktervolle groei': groei die kracht, karakter en kwaliteit van kleine gemeenschappen in de regio versterkt en tegelijk de potentie van de regio. Opgaven, kansen en ambities liggen op het gebied van ruimte, wonen, economie, kennis, duurzaamheid en samenleving. Hieruit vloeien thema's voor samenwerking voort die onderling sterk met elkaar samenhangen.

De Leidse regio wil voorop lopen in duurzaamheid: 'De opgaven pakken we aan op manieren die het karakter van de regio onderstrepen en versterken. Binnenstedelijke verdichting en transformatie doen we op duurzame wijze. Zo versterkt de regio de kwaliteit van wonen, werken en verblijven. Ook de energietransitie pakken we aan op een manier die bij het karakter van de regio past. Deze overgang vergt een slimme mix van zonne-energie, windenergie, geothermie en het benutten van restwarmte. Daarbij streeft de regio naar zowel toepassing van wat technologisch haalbaar is, als naar landschappelijke inpassing en toepassing in de woonkernen.'

Omgevingsvisie 2040 Hart van Holland

In de 'Regionale agenda Omgevingsvisie 2040' voor het Hart van Holland, vast te stellen in 2017, beschrijven de gemeenten Kaag en Braassem, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Noordwijk, Oegstgeest, Voorschoten, Teylingen, Wassenaar en Zoeterwoude hun gezamenlijke koers voor ontwikkeling van de fysieke leefomgeving op hun grondgebied.

De gemeenten willen nationale en internationale trends als de trek naar de stad, veranderingen in demografie, klimaatverandering, energietransitie, toenemende mobiliteit en technologische innovatie in de leefomgeving inpassen. Hierbij wordt voortgebouwd op ruimtelijke structuren die al lange tijd bepalend zijn; de Oude Rijn, de karakteristiek Hollands landschappen in het gebied, snelle verkeersassen en het netwerk voor langzaam verkeer. Mede dankzij deze structuren is de leefomgeving in het Hart van Holland 'compleet', 'sterk', 'open' en 'mooi'. Deze vier waarden hanteren de gemeenten als leidraad voor verdere ontwikkeling van de leefomgeving.

De Omgevingsvisie 2040 Hart van Holland agendeert de thema's, maar formuleert geen ambities. Het ambitiedocument 'De toekomst is nu; duurzaam Oegstgeest' geeft een lokale invulling van een aantal thema's. De fysieke componenten hiervan zullen later worden geïntegreerd in de lokale omgevingsvisie.

Duurzaam Oegstgeest

Dit hoofdstuk vormt het hart van het beleid.

De omgeving nodigt ons uit om duurzaam te zijn. In dit hoofdstuk is beschreven op welke manier we daar invulling aan geven: we hebben ambities op het gebied van energietransitie, klimaatadaptatie en streven een circulaire economie na. Daarbij hanteren we leidende principes, die koersvastheid geven in een snel veranderende omgeving en gelden als toetsingskader bij besluitvorming.

Tenslotte is aangegeven op welke manier de gemeente kan sturen en samenwerken om de ambities te bereiken.

Ambities

Energietransitie

In 2050 is Oegstgeest als gemeenschap energieneutraal. Dit betekent dat we geen CO₂ meer uitstoten. Dat doen we door 80% van de eigen energiebehoefte zelf duurzaam op te wekken in de regio en de overige 20% in te kopen. Voor mobiliteit betekent dit dat fossiele brandstoffen zoals diesel en benzine volledig vervangen zijn door biogas, waterstof en (duurzaam opgewekt) elektrisch vervoer³.

Klimaatadaptatie

Vanaf 2020 werkt Oegstgeest klimaatbestendig. Vanaf 2050 is Oegstgeest een klimaatbestendig dorp en voldoende waterrobuust.

Een voldoende waterrobuust Oegstgeest realiseert gemeente Oegstgeest in regionaal verband. In 2017 formuleert Oegstgeest in afstemming met de Leidse regio en samen met het Hoogheemraadschap, de inwoners en de bedrijven van Oegstgeest wat een 'klimaatbestendig Oegstgeest' concreet betekent. Onderdeel hiervan is de bijdrage die de groen-blauwe infrastructuur daaraan bijdraagt. In 2018 – 2020 vertaalt Oegstgeest dat naar concreet klimaatbestendig handelen vanaf 2020⁴.

Circulaire economie

We streven een economie na waarbij beschikbare grondstoffen zo lang mogelijk in de keten blijven en reststromen zo hoogwaardig mogelijk worden hergebruikt.

We stimuleren het minimaliseren van de hoeveelheid nieuw benodigde grondstoffen en zorgen dat grondstoffen zoveel mogelijk biobased zijn (=onttrokken aan de natuur en biologisch afbreekbaar, i.p.v. fossiel en/of niet afbreekbaar).

We stimuleren het minimaliseren van de hoeveelheid niet-herbruikbaar afval door ontstaan van afval te voorkomen en grondstoffen uit afval te hergebruiken⁵.

³ Deze ambitie komt overeen met de ambitie van het Regionaal Energieakkoord 2017-2025 Holland Rijnland

⁴ Deze ambitie komt overeen met de ambitie van de Nationale Deltabeslissing Ruimtelijke Adaptatie (2014)

⁵ Deze ambitie is geformuleerd aan de hand van het internationaal rapport 'Maak de cirkel rond' (EC 2015) en het nationaal programma Van Afval Naar Grondstof (VANG) (Ministerie van Infrastructuur en Milieu 2014).

Leidende principes

Leidende principes helpen ons om koersvast te blijven in een omgeving met veel ontwikkelingen en vormen het toetsingskader in besluitvorming.

Actief hanteren en communiceren van de principes leidt tot bewustwording van gemeente en samenleving.

Duurzaamheid is verantwoordelijkheid nemen

Een duurzame samenleving betekent verantwoordelijkheid nemen voor gemaakte keuzes.

Dit betekent: geen afwentelen in de tijd, in ruimte of op andere mensen, zodat anderen geen nadelen ondervinden van onze welvaart.

Dit biedt een handelingsperspectief op alle niveaus, van individueel, lokaal tot regionaal. Verantwoordelijkheid nemen betekent in beleidvorming – en uitvoering nadenken hoe afwenteling te voorkomen.

Ook bewustwording in de samenleving van afwenteling door eigen keuzes is nodig om verantwoordelijkheid te nemen.

In samenwerkingsverbanden nemen partijen hun verantwoordelijkheid en financieren mee.

De lange termijn is korte termijn geworden

Klimaatverandering, voorheen een lange termijn effect van gebruik van fossiele brandstoffen, is nu een zichtbare realiteit geworden. De Toekomst is Nu. Het vraagt om actie nu. Zetten we in op duurzame ontwikkeling, dan kan aarde blijvend onze consumptie dragen.

Door in besluitvorming de kosten en baten over de hele levensduur van ontwikkelingen mee te wegen, wegen we de lange termijn resultaten af tegen de korte termijn lasten.

Voor gemeente Oegstgeest betekent dat verwijzen en meestappen:

- Voor subsidiëring van een onrendabele top verwijst de gemeente naar landelijke en (eventuele) regionale subsidieregelingen
- Gemeentelijke maatregelen financieren in de vorm van de economisch beste investering, waarin kostenreducties, vermeden schades en niet-financiële maatschappelijke meerwaarde over de gehele economische levensduur worden betrokken
- Meestappen doet Oegstgeest in de vorm van cofinanciering van rendabele innovatieve initiatieven, in de vorm van het inzetten van een revolverend fonds of een garantstelling

Lerend op weg naar een houdbare economie. Gaande weg reflecteren, kritisch op de doelmatigheid van ons handelen.

Duurzaamheid is People Planet Profit

Duurzaamheid is het ideale evenwicht tussen People (mensen), Planet (aarde) en Profit (winst). Bij duurzame ontwikkeling moeten alle drie P's sterker, rijker en voller worden.

Hiertoe gaat gemeente Oegstgeest integraler kijken naar het eigen beleid op alle domeinen. Maatschappelijke voordelen van beslissingen die zich niet makkelijk in geld laten uitdrukken, zoals sociale cohesie, welzijn en gezondheid, laten we meewegen bij beslissingen.

Rekenen zonder af te wentelen

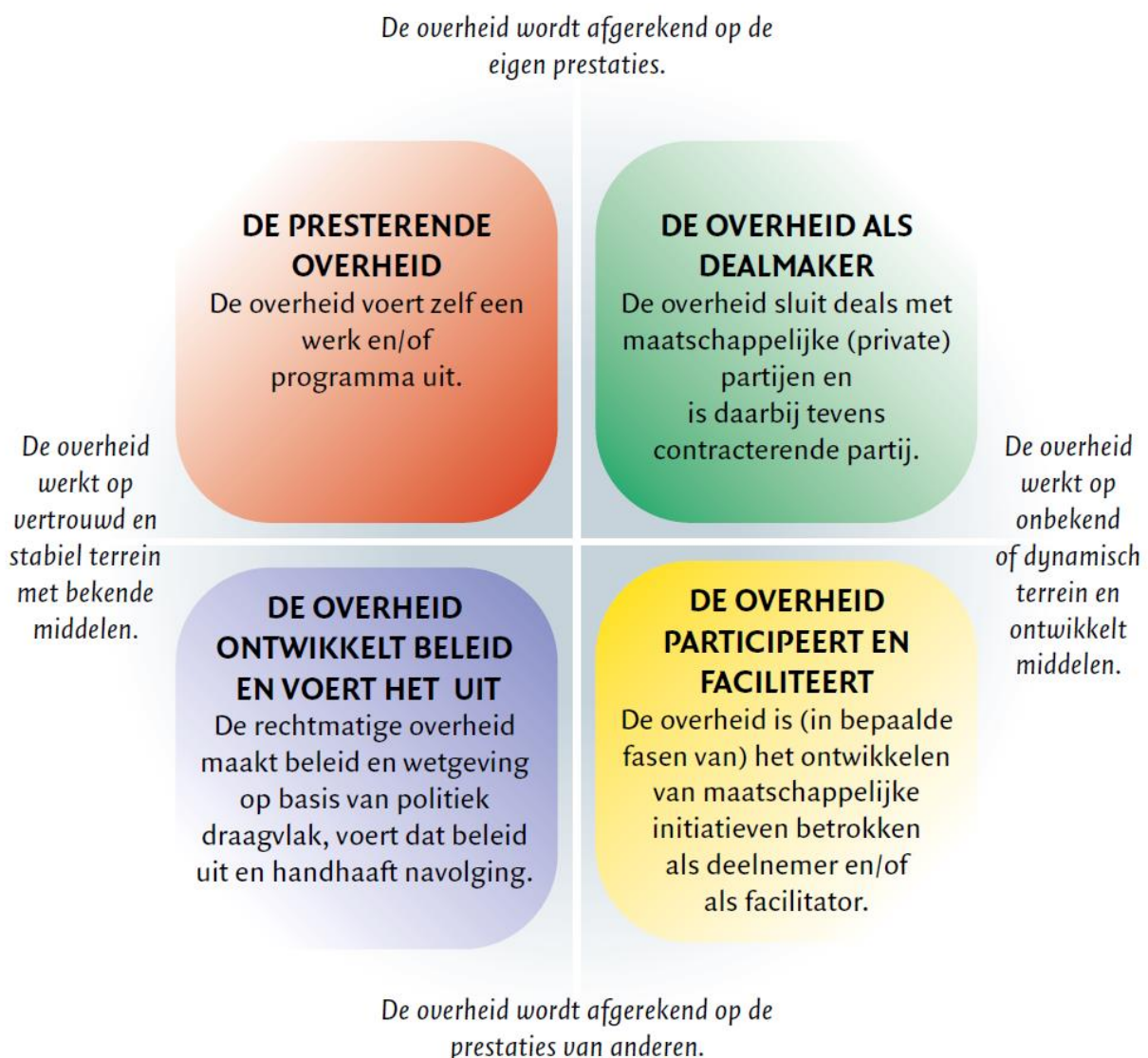
Sturing

Succesvolle energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie vereisen inzet van de hele samenleving, inclusief de gemeentelijke organisatie. Om inspanningen tijdig, succesvol en in samenhang uit te voeren, is een bloeiend netwerk nodig waarin gemeente, inwoners, bedrijven, maatschappelijke organisaties en medeoverheden samenwerken. Elke opgave is anders en vraagt om een eigen aanpak.

Samenwerkingsvormen

De gemeente wil op lokale en regionale schaal verbindingen leggen en benodigde uitvoeringskracht organiseren. Daarnaast heeft zij ook een eigen opgave. Maatregelen voor energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie moeten ruimtelijk worden ingepast en verbonden worden met andere opgaven, zoals vestigingsklimaat, (ver)nieuwbouw, landschap en mobiliteit, zodat meekoppelkansen ontstaan.

Onderstaand schema laat zien welke vormen van samenwerking we onderscheiden. Per inspanning kan een samenwerkingsvorm worden gezocht, die het beste aansluit bij de opgave.

Opgaven en rollen (bron: Anders denken Anders doen, De Graaff en Nuiver 2015)

Hieronder staan de samenwerkingsvormen per sturingskwadrant toegelicht. De letteraanduidingen **A**, **B**, **C** en **D** komen in het hoofdstuk 'De extra stap' terug om aan te geven in welk sturingskwadrant de maatregelen vallen.

A: De gemeente ontwikkelt beleid en voert het uit:

Door middel beleid biedt de gemeente kader voor de uitvoering en kan zo sturen op veranderingen. Voorbeelden zijn de Woonvisie, Groenbeleidsplan en een gemeentelijke omgevingsvisie. Maar ook het formuleren van strengere regels, ten aanzien van vervuiling en uitstoot van stoffen, in Oegstgeest uitgevoerd door de Omgevingsdienst West-Holland. Ook de provincie, het Rijk en Europa ontwikkelen beleid, de gemeente beweegt zich binnen deze kaders.

B: De presterende gemeente:

Zonder een visie van de gemeente, het benoemen van duidelijke ambities en een zogenaamde stip aan de horizon, kan de gemeente zijn rol niet goed vervullen, vooral waar het samenwerking met de inwoners, instellingen en andere gemeenten betreft. Om dit te stimuleren moet hierover gecommuniceerd worden en de visie actief worden gedeeld. Hierbij moet de gemeente ook wel durven. Goed voorbeeldgedrag van de gemeente is essentieel. Voorbeelden zijn het hanteren van de leidende principes als toetsingskader bij besluitvorming en in ruimtelijke plannen zoeken naar meekoppelkansen voor klimaatadaptatie, energietransitie en circulaire economie.

C: De gemeente als dealmaker:

In een netwerk van belanghebbenden voert de gemeente regie, zodat een gezamenlijke doelstelling binnen bereik komt. In het netwerk nemen verschillende partijen deel, afhankelijk van de maatregel. Ook een dorpsgesprek kan worden ingezet om invulling te geven aan deze rol. Voorbeelden zijn het Convenant Duurzame Daken, waarbij inwoners via LEOO (Lokaal Energie Opwekken Oegstgeest) zonnepanelen op gemeentelijke daken kunnen leggen en het opstellen van de Warmtevisie Leidse Regio, ter voorbereiding op ontwikkeling dat er een alternatieve energiebron voor aardgas moet komen.

D: De gemeente participeert en faciliteert:

Voor een aantal maatregelen is de samenleving aan zet. De gemeente participeert en faciliteert. Op deze manier tracht zij drempels weg te nemen voor het zetten van stappen. Een voorbeeld is het faciliteren van Platform Duurzaam Dorp Oegstgeest bij de uitvoering van burgerinitiatieven die passen bij gemeentelijke duurzaamheidsdoelstellingen, door middel van verstrekken subsidies.

Waar staat Oegstgeest nu?

Het gemeentelijk duurzaamheidsbeleid 2013-2017 'Oegstgeest duurzaam op weg naar de toekomst' heeft tot veel goede dingen geleid. Door hierbij stil te staan, kunnen we in het nieuwe beleid hierop voort bouwen.

Doelstellingen Duurzaamheidsbeleid 2013-2017

Duurzame initiatieven van en met externe partners

'De samenleving aan zet' is het credo van het duurzaamheidsbeleid 'Oegstgeest duurzaam op weg naar de toekomst'. In de door de gemeente geregisseerde Werkgroep Duurzaamheid zijn tal van initiatieven ontstaan en door inwoners uitgevoerd. De steun van de gemeente en elkaar werd hierin als positief en stimulerend ervaren. De werkgroep is overgegaan in het zelfstandigere Platform Duurzaam Dorp Oegstgeest. Ook nu nog ontstaan regelmatig nieuwe burgerinitiatieven.

Succesfactoren in de samenwerking tussen gemeente en samenleving zijn: samen successen vieren, met elkaar delen hoe projecten verlopen zijn, vertrouwen in elkaar, bereidheid elkaar vooruit te helpen, open discussie met ruimte voor kritische reacties, besluitvorming op basis van draagvlak, buiten de gebaande paden denken en handelen.

Duurzaamheid is integraal verankerd in al het gemeentelijk beleid

In diverse beleidsnota's heeft duurzaamheid een plek gekregen, bijvoorbeeld het Aanbestedingsbeleid, de Woonvisie 2025 en het Mobiliteitsplan 2017-2027, meerjaren-onderhoudsplan voor openbare verlichting en concept-VANG-beleid (van afval naar grondstof). Bijlage 1 geeft een overzicht van beleidsdocumenten en doelstellingen.

Een duurzame organisatie (gemeentelijke bedrijfsvoering)

Omdat er lange tijd onzekerheid was over eventuele verkoop van het gemeentehuis, vindt nu een onderhoudsinhaalslag plaats in combinatie met een energiescan, om na te gaan waar kansen liggen voor besparing en verduurzaming.

Een duurzame uitvoering van gemeentelijke taken

In de eigen bedrijfsvoering en gemeentelijke taken zijn maatregelen met name succesvol geweest als ze apart benoemd zijn in ander beleid, zoals de coalitie-agenda, de begroting of het aanbestedingsbeleid.

Beschikbaar budget

Voor de uitvoeringsperiode 2013 – 2016 was onderstaand budget beschikbaar:

jaar	2013	2014	2015	2016
totaal (euro)	14.826,00	15.085,00	10.123,00	10.123,00

De extra stap

Het duurzaamheidsbeleid 2013-2017 heeft veel goede dingen opgeleverd.

De beschreven ontwikkelingen roepen ons echter op tot het formuleren van hogere ambities, zie bladzijde 12. Om deze te realiseren is een extra stap nodig.

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van een eerste, niet uitputtende inventarisatie van ideeën en maatregelen, die tijdens interne en externe gesprekken in het participatietraject zijn aangedragen. Dit overzicht kan dienen als aanzet voor gesprekken met de samenleving, regio-overheden en gemeentelijke organisatie, om het uitvoeringsprogramma op te stellen. Een aantal maatregelen, zoals de Regionale Energieagenda, het VANG-beleid, het project Duurzame Daken en het aanbestedingsbeleid, is reeds opgepakt, al dan niet in regionaal verband.

Achter elke maatregel staat welk sturingskwadrant (toegelicht op bladzijde 16-17) van toepassing is.

Energietransitie

1. Regionale energie agenda: De 14 Holland Rijnland-gemeenten, het Hoogheemraadschap van Rijnland, de Provincie Zuid-Holland en de Omgevingsdienst West-Holland sluiten deze zomer een energie-akkoord, waarin wordt ingezet op een energie-neutrale regio in 2050. Deze ambitie wordt bereikt via een aantal uitvoeringslijnen op het gebied van energiebesparing en duurzame energieopwekking. Alle deelnemende partijen nemen afzonderlijk het besluit om dit akkoord te tekenen en de bijbehorende formatie en budget voor de uitvoering ervan beschikbaar te stellen. Via de energie agenda wordt uitvoering gegeven aan:
 - energiebesparing publiek vastgoed (B)
 - warmte en bodemenergie (A en B)
 - zonnepanelen op daken (C)
 - Windenergie (C)
 - Mobiliteit (C en D)
2. Warmtevisie en-strategie opstellen. Wanneer het huidige gasnet in een wijk (bijna) is afgeschreven, kiezen we voor vervanging of investeren in duurzame warmte. Een warmtevisie sorteert hierop voor:
 - aansluiten bij Warmtevisie Leiden: financieel en qua tijdsinvestering efficiënt (B)
 - inwoners informeren over planning zodat zij zelf kunnen voorsorteren bij vervanging CV-ketel (B)
 - aandacht voor financiën: gas is nu nog goedkoper, kosten gasnet gedragen door afnemend aantal gebruikers, geen 'free riders' (B)
 - aandacht voor keuzevrijheid (B)
3. Inwoners en organisaties over drempels helpen, zodat zij zelf kunnen verduurzamen (D):
 - gebruikers ontzorgen: eenvoudigere procedures, zetjes geven, aanmoedigen, mogelijk maken, partijen bij elkaar brengen die elkaar verder kunnen helpen
 - financiële drempels wegnemen: zorgen voor lening tegen gunstig tarief, garantstelling, revolving fund zoals starterslening, crowdfunding-faciliteiten, etc..
 - peer pressure creëren: zichtbaar maken wat 'de burens' (direct of iets verder) al doen, zodat mensen zien dat een duurzame woning / auto / etc. ook voor hen binnen handbereik is, er meer interesse in krijgen en zich erin gaan verdiepen en duurzamere keuzes maken.
 - Duurzaambouwloket.nl actief onder de aandacht brengen i.p.v. verstoppen via 15x doorklikken op de gemeentelijke website.
4. Energiebesparing in (huur) woningen en gebouwen (D)
5. Verminderen CO₂-emissie bij vervoer (D)
6. Duurzame warmte in woningen en gebouwen (B)
7. Duurzaam opwekken elektriciteit (bv. via zon en wind) (C)
8. Duurzaam opwekken warmte en benutten restwarmte, (bv. via bodemenergie) (B)

9. Opslag van duurzame energie (warmte-/koude-opslag) (C)
10. De ondergrond-aspecten (waaronder bodemenergie) meenemen bij ruimtelijke plannen en ontwikkelingen (A)
11. Meedoen aan project Duurzame Daken; inwoners kunnen via LEOO (Lokaal Energie Opwekken Oegstgeest) zonnepanelen op gemeentelijke daken leggen (i.s.m. Zon op NL) (C)
12. Duurzame schoolgebouwen; besparen en opwekken energie, duurzaam verbouwen, duurzaam inkooptraject leerlingenvervoer (binnenklimaat) (C).

Klimaatadaptatie

In de Omgevingsvisie Hart van Holland, maar ook tijdens de beeldvormende gemeenteraadsvergadering van 9 maart 2017, blijkt dat wateroverlast nu al urgent en op sommige plekken acuut is. Voor die situaties selecteert gemeente Oegstgeest maatregelen die al in 2017 kosteneffectief getroffen kunnen worden. Ook op andere gebieden zal Oegstgeest nog in 2017 concrete stappen zetten. Het gaat dan om de volgende acties:

1. Duurzaam inkopen: In samenwerking met de Leidse regio opnemen van klimaatbestendigheid in geïntegreerde contracten. Contracten waarin bijvoorbeeld de planfase, ontwerp, realisatie en beheer aan één partij wordt uitbesteed, zodat vermeden schade en kostenbesparingen in de gebruiksfase hogere investeringen aan de voorkant mogelijk maken. (B)
2. Werk met werk maken: Bij nieuwbouw, herstructurering en renovatie wordt met het hoogheemraadschap, inwoners, bedrijven en realiserende partijen gebiedsgericht gekeken naar klimaatbestendigheid en biodiversiteit door op gebiedsniveau de groen-blauwe infrastructuur vast te leggen, waarop individuele projecten moeten aansluiten. Dit om toekomstige afwenteling van kosten naar particulieren of de gemeente te voorkomen. Hierbij zal gemeente Oegstgeest vanaf 2019 ook het instrumentarium van de omgevingswet inzetten. In 2017 gaat gemeente Oegstgeest hierover onder andere in gesprek met betrokkenen bij het Bioscience park, scholen (groene schoolpleinen) Ook sluit Oegstgeest waar opportuun aan bij het initiatief van de groene cirkels bijenlandschap. Met het hoogheemraadschap verkent gemeente Oegstgeest de mogelijkheden voor beloningen. (B en C)
3. Stimuleren private partijen: Oegstgeest zet in op het via een publiekscampagne bewust maken van alle betrokkenen van afwentelmechanismen. Voor klimaatadaptatie en

biodiversiteit betreft dit onder andere verharding en vermindering/verjonging van de groenvoorziening. Onderdeel van deze bewustwording is het inzichtelijk maken van investeringskosten, vermeden schade en besparing in het beheer en onderhoud. Oegstgeest wil ontwikkelaars, nieuwe bewoners, verhuizende partijen, verbouwende partijen stimuleren om op natuurlijke momenten slim (toekomstbestendig) te investeren. Bij het voorbereiden van deze campagne gaat gemeente Oegstgeest in gesprek met scholen, verenigingen en maatschappelijke initiatieven. (B en D)

4. Treffen van concrete maatregelen:

- In 2017 organiseert gemeente Oegstgeest dialogen over het gezamenlijk benutten van (platte) daken voor combinatie van groene dakbedekking en zonnepanelen (C).
- Bij (vervroegd) onderhoud/vervanging van riolering kijkt Gemeente Oegstgeest met betrokkenen naar gebiedsgerichte oplossingen voor wateroverlast en betreft hierbij de mogelijkheid van het aanleggen van wadi's, waterpleinen, waterdoorlatend wegdek, verminderen van verharding en kleine regenwaterreservoirs met private partijen, voor zover deze maatregelen, inclusief perceptiekosten, kosteneffectief te treffen zijn (B, D).
- Bij overwegingen om elektriciteitskabels ondergronds te brengen worden de gevolgen voor de groen-blauwe infrastructuur en ongewenste effecten voor wateroverlast en gezondheid betrokken (B).

Circulaire economie

1. VANG-beleid (Van Afval Naar Grondstof) (A, B en C)

Landelijke doelstelling: in 2020 is de hoeveelheid restafval maximaal 100 kg per inwoner per jaar en vindt 75% scheiding plaats van huishoudelijk afval. In 2025 mag de hoeveelheid restafval maximaal 30 kg per inwoner per jaar zijn.

In 2016/2017 werkt de gemeente aan de vertaling van deze doelen naar gemeentelijk beleid. Medio 2017 besluit de gemeenteraad over het in te voeren inzamelingscenario. In dit traject is input van inwoners en organisaties gevraagd en verwerkt.

Aanvullend hierop is tijdens de beeldvormende raad meegegeven dat van de gemeente goede voorlichting verwacht wordt over hoe inwoners hun afval moeten scheiden en wat er met het (gescheiden ingezamelde) afval gebeurt. Er zijn veel misverstanden en onduidelijkheden, zoals het onterechte beeld dat alles toch op één grote hoop belandt. We stimuleren het Hoogheemraadschap van Rijnland om nuttige grondstoffen uit rioolwater te winnen (hiermee zijn landelijk al veel experimenten en onderzoeken gaande).

2. Biobased economy (B en C)

Biobased Economy gaat over de overgang van een economie die draait op fossiele en niet afbreekbare synthetische grondstoffen naar een economie die draait op biomassa als grondstof: van 'fossil based' naar 'bio based'. In een biobased economy gaat het dus over het gebruik van biomassa voor niet-voedsel toepassingen. Deze toepassingen zijn bijvoorbeeld inhoudsstoffen, chemicaliën, (bouw)materialen, transportbrandstoffen, elektriciteit en warmte.

Vanuit Holland Rijnland zetten we in op het programma Biobased Economy, met als speerpunten 'planteninhoudsstoffen' en 'landbouwtransitie en bodemdaling'.

3. Aanbestedingsbeleid (A en B) en nieuwe verdienmodellen (C en D)

De gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude en Servicepunt71 kopen jaarlijks voor circa 220 miljoen euro in. Dat betekent dat gezamenlijk sturing plaats kan vinden op ontwikkelingen in de markt door middel van inkopen en aanbesteden. In het huidige aanbestedingsbeleid heeft duurzaamheid, waaronder circulair inkopen en eerlijke handel, een belangrijke plaats.

In 2010 kopen we 10% van de aanbestedingen circulair in. Circulair inkopen betekent dat tijdens het inkoopproces wordt geborgd dat de producten die worden ingekocht aan het einde van hun levensduur of gebruiksfase weer opnieuw als product of materiaal worden ingezet met zoveel mogelijk waarde behoud (voorkomen van downcycling).

Een circulaire economie streven we na, omdat dit een economie is zonder verspilling (of onnodig degraderen) van grondstoffen en uitputting van de hulpbronnen van de aarde.

Deze hulpbronnen moeten mee, zolang leven op aarde bestaat. Om ervaring op te doen met circulair inkopen wordt gestart met producten waar al goede voorbeelden van te vinden zijn, zoals bedrijfskleding, meubilair en het toepassen van circulaire materialen in werken. Een landelijk succesvoorbeeld is een tapijttegelfabrikant die uitsluitend gebruik maakt van 'afval'producten zoals afgedankte visnetten om garen uit te spinnen en van biobased grondstoffen en waar tapijttegels na gebruik weer teruggenomen worden door de leverancier, waardoor de materialen weer opnieuw kunnen worden gebruikt.

4. Ondersteunen initiatieven vanuit de samenleving (D)

In Oegstgeest zijn een aantal initiatieven ontstaan die bijdragen aan een circulaire economie, met name op het gebied van huishoudelijk gebruik. De Stichting Oegstgeester Kringloop (SOEK) heeft een kringloopwinkel. Het Repair Café biedt maandelijks de mogelijkheid om kapotte producten onder begeleiding te repareren of te laten repareren. UDO zamelt regelmatig oud papier in. Het initiatief hiervoor laten we bij de samenleving zelf. De gemeente ondersteunt deze initiatieven wanneer daar behoefte aan is en wanneer daar mogelijkheden voor zijn.

5. Deeleconomie (D)

In de samenleving wordt delen (colaborative consumption) steeds meer gangbaar. Denk aan (uit)lenen, weggeven of gezamenlijk hebben (evt. via een abonnement) i.p.v. zelf hebben. Voorbeelden hiervan zijn:

- eten (thuis afgehaald)
- spullen (weggeefwinkels, bookcrossing, peerby, overbijeoverheid.nl)
- vervoer (mywheels, samenrijden))
- menskracht (Repair Café, sites om elkaar te helpen))

De gemeente maakt waar mogelijk gebruik van overbijeoverheid.nl en andere sites die gericht zijn op overheden.

Organisatie, planning en financiering

Uitvoeringsprogramma

Om te komen tot een uitvoeringsprogramma gaat de gemeente in 2017 het gesprek aan met de samenleving. Een kwartiermaker krijgt de opdracht om het programma inhoudelijk en organisatorisch voor te bereiden.

Aanzet voor de gesprekken zijn ideeën van inwoners, raadsleden, bedrijven, maatschappelijke organisaties en ambtenaren, die gedurende het participatieproces zijn verzameld, zie hiervoor het hoofdstuk 'De extra stap'. Ook reeds in gang gezette maatregelen krijgen hierin een plek. In het uitvoeringsprogramma wegen en waarderen we de maatregelen en zetten de ambities om in acties, afspraken en planning. Het samenwerken met Platform Duurzaam Dorp is een belangrijk aandachtspunt hierbij, voor het borgen van maatregelen die opgepakt worden door inwoners.

Dit beleidskader gaat er vanuit dat het uitvoeringsprogramma in de eerste helft van 2018, na het aantreden van de nieuwe raad, ter besluitvorming kan worden aangeboden.

Programma Impuls Duurzaamheid Oegstgeest

Gelet op de ambitie om die extra stap te maken in Oegstgeest en het besef dat dit om een transitie vraagt, is een meerjarige borging van groot belang. Om duurzame ambities te kunnen realiseren is de inzet van bijna alle afdelingen en diensten van de gemeentelijke organisatie nodig. Daarnaast wil gemeente Oegstgeest de inzet van de samenleving bij het bepalen van zowel de ambities als de uitvoering van maatregelen. Tevens is samenwerking in de regio met gemeenten, hoogheemraadschap en provincie, en de vertaling van regionale ontwikkelingen naar de eigen organisatie, noodzakelijk. Dit vraagt om krachtig en verbindend leiderschap, intern en extern.

Met het kiezen voor deze extra impuls is het van belang om tegelijkertijd te kiezen voor een interne structuur die deze stevige regie mogelijk maakt.

Gemeente Oegstgeest neemt deze uitdaging op en richt hiervoor het programma Impuls Duurzaamheid Oegstgeest in. De gemeentelijke organisatie stelt hiervoor een programmamanager aan voor een looptijd van drie jaar. De programmamanager

1. stuurt op onderlinge samenhang en resultaten die in de lijn worden gerealiseerd,
2. organiseert het eigenaarschap en rolverdeling van prestaties en de benodigde samenwerking in het gemeentelijk apparaat en
3. versterkt de samenwerking en kennisontwikkeling in de gemeente, maar ook tussen regiegemeenten, hoogheemraadschap en provincie op het gebied van de in het beleid genoemde thema's.

De programmamanager coördineert in nauw overleg met de lijnmanagers de uitvoering van het uitvoeringsprogramma en realiseert hiermee de beoogde impuls. De programmamanager brengt gedurende de looptijd van het programma alle activiteiten herkenbaar onder in de lijnorganisatie. De programmamanager legt verantwoording af aan de directie.

Het maken van de extra stap kan niet zonder bewustwording van mensen, zowel in de samenleving als de interne organisatie. Een duidelijke communicatiestrategie is om die reden van groot belang. Daartoe start de gemeente in 2017 met een bewustwordingscampagne.

Financiering

Voor 2017 gaat dit beleidskader uit van de volgende inzet:

- Additionele personele inzet, waaronder de inzet van een kwartiermaker voor 0,4 FTE in de periode mei – december 2017, op te vangen binnen de huidige formatie
- 20.000 euro voor externe ondersteuning bij het opstellen van de uitvoeringsagenda

- 20.000 euro voor externe ondersteuning bij het opstarten van de bewustwordingscampagne in 2017
- 5.000 euro voor ondersteuning van activiteiten van het Platform Duurzaam Dorp Oegstgeest (zoals de Duurzaamheidscafé's) incl. een subsidieregeling voor het financieel ondersteunen van burgerinitiatieven die hieruit ontstaan.

Voor de perspectiefnota 2018 en daarna gaat dit beleidskader uit van een formatieplaats van 0,6 FTE voor een programmamanager voor de jaren 2018 t/m 2020.

Voor de periode 2019-2021 volgt de financiële en formatieve inzet van gemeente Oegstgeest uit het vast te stellen uitvoeringsprogramma 2018-2021.

Borging

Borging in de organisatiecultuur

Het formuleren van leidende principes en ambities is een eerste stap. Het is belangrijk dat de principes en ambities in de organisatie gaan leven en iedere medewerker kan inspireren tot het integreren van duurzaamheid in het eigen werk.

Een duidelijke duurzaamheidsboodschap kan dat deel van de gemeentelijke organisatie activeren, dat op dit moment niet vanzelfsprekend met duurzaamheid bezig is. Dat vraagt om een transitieproces waarin (interne) communicatie een buitengewoon belangrijke rol heeft. Dat vergroot ook de zichtbaarheid van wat er binnen de organisatie al gebeurt.

De ontwikkelingen staan niet stil. Tal van innovaties geven nieuwe mogelijkheden om aan duurzaamheid invulling te geven. De leidende principes en ambities van de gemeente zijn zodanig geformuleerd dat een concrete vertaalslag naar inkoopprocessen, bedrijfsvoering en beleidsvorming mogelijk is. De leidende principes en ambities vormen daarbij een paraplu en tevens leidraad voor lopende en nog op te starten duurzaamheidsprojecten.

Sturing en management, advisering bestuur

De leidende principes vormen een toetsingskader voor de mate van duurzaamheid in beleidvorming en uitvoering. Met het opnemen van een afweging op de principes in adviesnota's en besluiten krijgt het bestuur inzicht en sturingsmogelijkheden.

In het uitvoeringsprogramma is aandacht voor het inventariseren van sturingstools en het ontwerpen en implementeren hiervan.

Medewerkers

Medewerkers van alle teams zullen bij moeten dragen om de duurzame ambities te kunnen realiseren. Er komt meer aanbod op het gebied van kennis en vaardigheden. Voor het aanbestedingsbeleid komt een implementatieplan, om te zorgen dat medewerkers leren hoe zij duurzaamheid goed in hun inkooptrajecten kunnen meenemen.

De insteek is om kennis zo aan te bieden dat dat medewerkers in staat worden gesteld zelf een weloverwogen keuze te maken in hun gedrag en in de beleidsstukken die zij opstellen, met inhoudelijk advies vanuit Bestuur & Strategie (duurzaamheid).

Monitoring

Dit ambitiedocument is de stap 'plan' in de beleidscyclus. Hierna volgt uitvoering ('do'). Na twee jaar wordt de stand van zaken gemonitord ('check') en op basis hiervan wordt eventueel ingegrepen, bijvoorbeeld beleidsdoelen en/of budgetten bijgesteld ('act'). Dit bijgestelde plan is in de tweede helft van de periode leidend.

Aan het einde van de planperiode wordt een evalueatie gedaan om vast te stellen of de gestelde doelen en ambities zijn bereikt.

Bijlage 1: Duurzaamheid in beleid

De leidende principes (bladzijde) zijn bedoeld om de integrale afweging voor duurzame keuzes handen en voeten te geven.

Vanuit de rode draad Duurzaamheid in de Toekomstvisie 2020 hebben veel beleidsplannen en programma's duurzame ambities meegekregen. Het duurzaamheidsbeleid 2013-2017 bood echter beperkte houvast om duurzaamheid als expliciet mee te nemen in de besluitvorming. Tot op heden was er geen uniforme afweging voor duurzame keuzes. Toch zien we in veel beleidsplannen en programma's principes als verantwoordelijkheid nemen, keuze voor de lange termijn, groei van alle drie P's en slim omgaan met middelen al tot uiting komen.

Implementatie Omgevingswet

De Omgevingswet, die naar verwachting in 2018 in werking treedt, integreert zo'n 26 wetten op het gebied van de fysieke leefomgeving. Hieronder vallen onderwerpen als: bouwen, milieu, waterbeheer, ruimtelijke ordening, monumentenzorg en natuur. De oude wetten zijn veelal sectoraal opgebouwd. In samenhang gezien en toegepast sluiten deze wetten niet meer aan bij de behoefte van deze tijd. Met de Omgevingswet wil de overheid het wettelijk systeem 'eenvoudig beter' maken.

De gemeente Oegstgeest is bezig met de Omgevingswet te implementeren.

Aanbestedingsbeleid

De gemeenten Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude en Servicepunt71 kopen jaarlijks voor circa 220 miljoen euro in. Dat betekent dat gezamenlijk sturing plaats kan vinden op ontwikkelingen in de markt door middel van inkopen en aanbesteden. In het aanbestedingsbeleid is de werkwijze voor duurzaam inkopen doorontwikkeld, in lijn met de landelijke ontwikkelingen. Er wordt ingezet op innovatie, circulaire economie, total cost of ownership en principes van eerlijke handel. Bij grote opdrachten worden sociale voorwaarden opgelegd om werkgelegenheid, leerwerkplekken en stageplekken te creëren voor mensen met een achterstand op de arbeidsmarkt.

Een manier om kennis van leveranciers te benutten en hen te stimuleren om innovaties op het gebied van duurzaamheid door te voeren, is 'functioneel specificeren'. In het nieuwe aanbestedingsbeleid wordt dit toegepast. Bij deze manier van specificeren zijn wel de functies omschreven van een product of dienst ('wat moet het doen'), maar is niet vastgelegd op welke manier die behoefte moet worden gerealiseerd. Zo wordt de inkoop doelgericht geformuleerd en niet middelgericht en kan er gedifferentieerd worden in ambitieniveau en meebewogen met de continu technologische en andere ontwikkelingen.

Woonvisie 2025 'Samen investeren in karakter en kwaliteit'

De Woonvisie geeft voor de periode 2017 tot 2025 richting aan actuele woonopgaven in Oegstgeest en biedt een basis voorprestatieafspraken met de corporaties en huurdersorganisaties. De gemeente heeft deze visie opgesteld in nauwe samenspraak met inwoners en maatschappelijke partners. De Woonvisie formuleert op vier thema's doelstellingen. De vier thema's zijn:

- 1 Nieuwbouw en beschikbaarheid
- 2 Betaalbaarheid onder druk
- 3 Leefbaarheid en kwaliteit van de bestaande woningvoorraad

Doelstelling: We willen een energiezuiniger woningvoorraad. In de bestaande voorraad richten we ons op het stimuleren van particuliere woningeigenaren en woningcorporaties. Met corporaties maken we prestatieafspraken over energetische verbetering van zoveel mogelijk woningen, met voorrang voor de slechtst presterende voorraad. Hierbij gaan we uit van de normen van het SER-energieakkoord: ten minste gemiddeld label B in 2020 en toewerken naar gemiddeld label A in 2030.

- 4 Wonen en zorg

Mobiliteitsplan 2017-2027

Het Mobiliteitsplan bevat een integrale ontwikkelrichting op het gebied van verkeersveiligheid, bereikbaarheid en leefbaarheid en een daarop gerichte aanpak voor de komende tien jaar. Het Uitvoeringsplan bevat maatregelen om ambities te realiseren en heeft een planning van 10 jaar.

Het Mobiliteitsplan heeft de volgende uitgangspunten:

- 1 De bestaande hoofdstructuur behouden en kruispunten op de hoofdstructuur zo inrichten dat de verkeersveiligheid verbetert;
- 2 Vormgeving van wegen aanpassen aan hun functie conform het principe 'Duurzaam veilig' en het fietsnetwerk optimaliseren;
- 3 Openbaar vervoer afstemmen op twee hoofddoelgroepen: verbindend OV via de snelle routes op hoofdwegen laten rijden en een systeem faciliteren voor mensen met een mobiliteitsbeperking;
- 4 In bestaande woonbuurten met een parkeerdruk tot 95% een afstand van 100 m. van de parkeerplek tot de woning accepteren. Bij een parkeerdruk gelijk aan of hoger dan 95% een afstand van 150 m. accepteren. Een stelsel van parkeernormen opstellen voor nieuwe ontwikkelingen en geen parkeermaatregelen nemen met uitzondering van blauwe zones bij winkelcentra.

Beleidsplan sociaal domein 2017-2020: 'Met elkaar, voor elkaar'

Het Beleidsplan sociaal domein beschrijft welke maatschappelijke doelen Oegstgeest wil bereiken in het sociaal domein in de periode 2017 tot en met 2020. De visie beschrijft de transformatie die nodig is in het sociale domein. Belangrijk speerpunt daarin is de veranderende samenwerking tussen de gemeente en de samenleving. Transformatie houdt ook in dat innovatie gestimuleerd wordt, dat preventie meer aandacht krijgt. Om innovatie te bevorderen stimuleren we subsidiepartners om meer samen te werken, bij voorkeur een coalitie te vormen en gezamenlijk aan de doelen te werken.

De doelen zijn verdeeld over 6 thema's:

- 1 Inwoners zijn financieel onafhankelijk
- 2 Iedereen doet mee
- 3 Inwoners hebben een gezonde leefstijl
- 4 Veiligheid in en om huis
- 5 Mantelzorgers zijn ondersteund
- 6 Jeugdigen ontwikkelen zich goed

Groenbeleidsplan 2011

Het Groenbeleidsplan vormt het kader voor hoe in Oegstgeest het gewenste groen en blauw er uit zal zien. Het geeft richting aan toekomstige gebruikswaarde van het groen. Doelstelling in het plan is het streven naar en behoud en versterking van de ecologische functie van de hoofdgroenstructuur.

Gemeentelijk rioleringsplan 2014 – 2018

Het is de ambitie van de gemeente om in te spelen op de negatieve gevolgen van klimaatverandering. De gemeente doet dit door, wanneer dit doelmatig is, de aanleg van extra hemelwaterafvoerriolen, vergroten van diameters bij rioolvervanging en het afkoppelen van verhard oppervlak van het gemengd rioolstelsel. Hierdoor wordt het bestaande rioolstelsel minder zwaar belast en ontstaat er meer ruimte voor het opvangen van de voorspelde toename van de neerslagintensiteit.

Verduurzamen van openbare verlichting 2016-2025

In het meerjarenonderhoudsplan voor openbare verlichting (Verduurzamen van openbare verlichting, kaders voor beleid en beheer 2016-2025) zijn ambities voor verduurzaming opgenomen. Om energie te besparen vervangt Oegstgeest op termijn alle openbare verlichting door Led-verlichting. Daarmee bespaart Oegstgeest in 2020 ongeveer 45 procent energie ten opzichte van 2013.

Bestaande masten en armaturen worden sowieso vervangen op het moment dat ze de vervangleeftijd hebben bereikt. Daarnaast energievreters en dure lichtbronnen vervangen door

energie- en onderhoudsvriendelijker led-lichtbronnen, ook al is een aantal daarvan qua leeftijd nog niet aan de beurt.

Indien mogelijk wordt dimmen toegepast en er wordt geen verlichting in het buitengebied toegepast. Lichtvervuiling en lichthinder worden zoveel mogelijk voorkomen en er wordt voor zover mogelijk passieve markering toegepast, zoals retro-reflecterende (berm)paaltjes en witte kantlijnen.

CONCEPT VANG beleid (Van Afval Naar Grondstof)

Onder de programmanaam Van Afval Naar Grondstoffen (VANG) heeft de rijksoverheid in 2014 nieuw landelijk beleid en landelijke doelstellingen voor afvalrecycling vastgesteld. Gemeente Oegstgeest is bezig met het stellen van kaders voor de nadere uitwerking van nieuw in Oegstgeest in te voeren afvalbeleid "Van Afval Naar Grondstoffen", waarbij gestreefd wordt naar het voldoen aan de landelijke VANG-doelstellingen tot vermindering van huishoudelijk restafval. In 2016/2017 werkt de gemeente aan de vertaling van deze doelen naar gemeentelijk beleid.

CONCEPT Beleidsagenda 'Maatschappelijk vastgoed van en voor Oegstgeest'

Deze beleidsagenda bevat een aanpak voor maatschappelijk vastgoed met als doel om vraag naar en aanbod van maatschappelijk vastgoed bij elkaar te brengen en om eventueel overaanbod tegen te gaan. De komende jaren werkt de gemeente Oegstgeest aan de volgende ambities voor maatschappelijk vastgoed:

1. Het verleggen van verantwoordelijkheden voor maatschappelijk vastgoed naar partijen in de samenleving, waarbij de gemeente faciliteert, verbindt en ondersteunt wanneer voorzieningen niet door de markt of maatschappelijke organisaties gerealiseerd kunnen worden of wanneer de gemeente een wettelijke huisvestingsplicht heeft.
2. Het stimuleren van verduurzaming van het maatschappelijk vastgoed.

CONCEPT Sportnota 'Samen in beweging'

De kern van de Sportnota is blijven investeren in gemeentelijke sportaccommodaties en dit samen met de sportverenigingen te doen. Het voorgestelde beleid daagt de sportverenigingen uit bij te dragen aan maatschappelijke doelen.

CONCEPT Beleidskader Onderwijshuisvesting

Naar verwachting zal de verduurzaming van (school)-gebouwen de komende jaren veelvuldig op de agenda komen. Het Europese beleid is erop gericht dat nieuwe gebouwen na 2020 geen of heel weinig energie gebruiken. Het hiertoe opgestelde Nationaal Plan voor het bevorderen van bijna-energie neutrale gebouwen (BENG) in Nederland beschrijft het Nederlandse beleid. Per 1 januari 2015 geldt een aanscherping van de energieprestatie eisen voor utiliteitsgebouwen waartoe ook schoolgebouwen behoren. Een landelijk initiatief van scholen, ministeries en klimaatverbond heeft geleid tot de Green Deal Verduurzaming Schoolgebouwen (najaar 2014). Deze overeenkomst is vooral gericht op expertise-ontwikkeling en kennisuitwisseling over verduurzaming. Tevens bestaat er voor scholen de mogelijkheid om 50 % van de kosten voor een extern advies op maat van een specialist met betrekking tot verduurzaming en verfrissing van hun schoolgebouwen vergoed te krijgen tot een maximum bedrag van € 3.500 inclusief btw.

Bijlage 2: Duurzame initiatieven Oegstgeest

In de ronde tafel sessie met inwoners en organisaties uit Oegstgeest op 21 februari 2017 zijn de volgende initiatieven in het dorp geïnventariseerd en geverifieerd. Deze lijst is waarschijnlijk lang niet volledig maar geeft wel een goede impressie.

Energiek Poelgeest

In de wijk Poelgeest onderzoeken inwoners de mogelijkheden om het warmtenet waar hun huizen op aangesloten zijn te voorzien van warmte uit de Klinkenbergerplas. Ze willen graag meer keuzevrijheid en zo mogelijk lagere energiekosten. Er is incidenteel contact met de gemeente hier over.

Lokaal Fonds Oegstgeest

Het Lokaal Fonds Oegstgeest stimuleert en ondersteunt burgerinitiatieven. Waar mogelijk ondersteunt de gemeente voor zover dit niet financieel is.

Stichting Dorpslab

Het Dorpslab is (met financiële steun van de gemeente) opgericht naar aanleiding van het interactieve proces van beleidsvorming van de Toekomstvisie 2020. Deze inwoners helpen initiatieven een handje door te helpen bij de organisatie en marketing. Zodra een initiatief zelfstandig kan voortbestaan, stopt het Dorpslab de bemoeienis. Hieruit is inmiddels ontstaan:

- 'Oegstgeest in beweging'-bijeenkomsten, thema-bijeenkomsten met grote opkomst en impact, o.a. rondom ontwikkelingssamenwerking (Almondehoeve), sport (Corpus), vrijwilligers (Dorpscentrum) en de Oegstgeester geschiedenis (Oude Raadhuis).
- www.oegst.nl en ladder in de Oegstgeester Courant: activiteitenagenda en tevens informeel 'reserveringssysteem' voor activiteiten
- Dorpskracht: site die actief wordt onderhouden door een team van vrijwilligers waar organisaties kunnen aangeven welke vrijwilligers zij zoeken. Voor dit onderdeel is apart budget beschikbaar gesteld en zijn kaders meegegeven waarbinnen de site ontwikkeld moest worden.

Platform Duurzaam Dorp Oegstgeest (voorheen Werkgroep Duurzaamheid)

Platform dat enkele keren per jaar een activiteit organiseert voor en door inwoners, met ondersteuning van de gemeente. Alle inwoners van Oegstgeest discussiëren met elkaar en inspireren elkaar via Twitter en de Facebook-groep Duurzaam Dorp Oegstgeest. De voorloper, Werkgroep Duurzaamheid, is een broedplaats geweest voor diverse burgerinitiatieven, zoals:

- Lokaal Energie Opwekken Oegstgeest (LEOO), de coöperatie van inwoners die gezamenlijk duurzame energie opwekken via bijvoorbeeld collectieve inkoop van zonnepanelen.
- Repair Café, inwoners hebben de Oegstgeester versie van het Repair Café opgezet en organiseren dit als een van de succesvolste van Nederland,
- Oogstoverschot, inwoners delen oogstoverschotten met elkaar en met de voedselbank,
- Diverse initiatieven (Oudenhofmarkt, Zaaam-spraak talkshows over duurzaamheid, activiteiten voor kinderen, duurzame open huizen route, inwonersavonden in Poelgeest met duurzame thema's)

Binnen het huidige Platform DDO zijn de volgende initiatieven ontstaan:

- Terugkerende duurzame maaltijd in het Dorpscentrum
- Duurzaam inrichten en onderhouden van het particuliere groen van de KPN-tuin

SOEK (Stichting Oegstgeester Kringloop)

Inwoners hebben zelf een kringloopwinkel opgezet. De gemeente steunt hen door het tijdelijk beschikbaar stellen van opslag- en winkelruimte, zodat SOEK de gelegenheid heeft om inkomsten te genereren om op termijn de ruimte zelf te kunnen financieren. De winkel loopt goed en is een aanvulling op de regionale kringloopwinkel en de gemeentelijke milieustraat.

Vrij Groen

Leidse biodiversiteitstuin, die gedurende een aantal jaar in Oegstgeest gevestigd was met duurzame voorzieningen, gerund door vrijwilligers. Met financiële steun van de gemeente is een slecht-weer-schuilplaats neergezet. De gemeente heeft tot eind 2016 grond beschikbaar gesteld op te bebouwen terrein, in de periode dat dit nog braak lag. Vrij Groen heeft tevens een kerstbomenasiel en diverse in het oog springende activiteiten.

LEOO (Lokaal Energie Opwekken Oegstgeest)

Inwoners kunnen lid worden van deze energiecoöperatie. Door gezamenlijk in te kopen kunnen financiële voordelen worden behaald. Bovendien heeft LEOO kennis van zonnepanelen en trends en ontwikkelingen op dit vlak. De gemeente heeft het voornemen enkele gemeentelijke daken beschikbaar te stellen aan inwoners die gezamenlijk, via LEOO, willen investeren in zonnepanelen. Zon op Nederland is op de achtergrond betrokken.

Inwoners beheren openbaar groen

Inwoners hebben de mogelijkheid een stukje groen te beheren dat in eigendom is van de gemeente. Dat kan op kleine schaal (stukje groen bij je huis) of collectief. In het wijkpark in Poelgeest is een groep vrijwilligers actief die een deel van het ecologisch onderhoud op zich neemt (bv. wilgen knotten). Bij de Klinkenbergerplas zijn door inwoners ideeën ingediend voor bijvoorbeeld een oeverwalwand en een graanveldje ten behoeve van vogels. De gemeente richt het park hiermee in, de inwoners krijgen de gelegenheid dit in stand te houden d.m.v. gezamenlijk onderhoud. Bij winkelcentrum de Lange Voort is een kruidenpluktuin aangelegd door het Milieu Educatie Centrum. De basis is door de gemeente aangelegd, de inrichting en het onderhoud zijn en worden door het MEC gedaan.

Vijf VVE's verduurzamen

De VVE's van vijf flats aan de Aert van Neslaan, Lange Voort en Irislaan hebben een paar jaar geleden gezamenlijk onderzocht op welke manier ze hun meerjarig onderhoud kunnen verduurzamen. De gemeente heeft ondersteuning geboden door begeleiding vanuit de Omgevingsdienst West-Holland.

Langer Zelfstandig Leven (zorgcoöperatie in oprichting)

Doel van het burgerinitiatief is om inwoners van Oegstgeest het perspectief te bieden op langer zelfstandig leven. Langer zelfstandig wonen gaat niet zomaar: er zijn bij toenemende leeftijd voorbereidingen nodig ten aanzien van wonen, zorg en welzijn. Langer Zelfstandig Leven wil als coöperatie van burgers met samenwerkingspartners de voorwaarden realiseren om langer zelfstandig wonen te faciliteren. Zie www.langerzelfstandiglevenoegstgeest.nl

Autisamen

Zes moeders met kinderen met autisme hebben de handen ineengeslagen. Hun doel is om kinderen met autisme, hun ouders, broertjes en zusjes in contact met elkaar te brengen en zo te ondersteunen bij hun sociale omgang, maar vooral plezier te laten beleven aan dit contact. Ze willen uitdrukkelijk aangeven dat ze geen organisatie zijn die zich richt op begeleiding of behandeling. Ze zetten hun ervaringsdeskundigheid in om activiteiten voor de kinderen anti-proof te maken. Zie www.autisamen.nl

Puzzel-o-theek Oegstgeest

Uitleen van puzzels wordt georganiseerd door een particulier vanuit haar huis (ze is zelf rolstoelgebonden), aan iedereen die dat maar wil. De moeilijkheidsgraad van een puzzel wordt in enkele gevallen aangegeven met rondjes, 1 t/m 5, van eenvoudig tot moeilijk. De collectie verandert voortdurend en staat op haar website: www.puzzel-o-theek.nl

Samen eten met buurtgenoten

Sinds enige tijd kookt een echtpaar in Haaswijk wekelijks voor mensen uit de buurt die het gezellig vinden om met elkaar te eten. Er wordt een gezonde eenvoudige maaltijd gekookt van rond € 7,- p.p., een glas wijn is € 1,- extra. Zie www.willezien.nl

Stichting Burgerinitiatief Oegstgeest Hoogspanning Ondergronds (SBOHO)

De stichting stelt zich als doel het bevorderen van het ondergronds brengen ('verkabelen') van de hoogspanningslijn die over het noordelijk deel van Oegstgeest loopt.

Platform Kunst, Cultuur en Erfgoed

Het Platform voor Kunst, Cultuur en Erfgoed is een ontmoetingsplaats voor mensen en organisaties die zich inzetten voor kunst, cultuur en erfgoed in Oegstgeest. De deelnemers zijn van heel verschillend komaf: variërend van bibliotheek en Dorpscentrum tot Rockschoon en gedreven particulieren en ondernemers.

Leefbaarheidsplatform en wijkschouw

Er komt een leefbaarheidsplatform waarin inwoners en de woningcorporatie deelnemen. Gezamenlijk inventariseren ze welke verbeteringen nodig zijn in de wijk (wijkschouw) en bedenken ze zelf oplossingen.